

A szobában még éjszaka volt, de az ablaküveg már elvált a kerettől és homályos négyszöge vakon nézte az időt. Gáspár is nézte és Gáspár nem látott semmit, ámbár a hajnalhoz mérten mintha kicsit szürkébb lett volna a világosság.

– Még eső lesz – mondta Gáspár csak úgy magának.

– Mi? – hallatszott az ágyról.

– Fene tudja – ásított az ember –, mintha be lenne borulva.

Az asszony erre felült.

– Hát az a jó Isten is gondolhatja már valamit... Éppen ma? Ott ázik az a gyönyörű gabona...

Gáspár csak állt, de a gyomra reszketni kezdett a méregtől, és gondolatai kétfelé váltak. Egyik részük kiment a kamrába, ahol egy kis pálinka megnyugtatta volna a gyomorban felhőző indulatokat, másik részük ellenben az istállóban termett, ahol az ostornyél tartózkodott. Nem azért persze, hogy asszonyt verjenek vele, de Gáspár már majdnem elindult az istálló felé, aztán mégiscsak a kamrába ment és dühös kitarással húzta meg az üveget.

– Ne, kutya!

Ez csak nagy általánosságban lett mondván, általában mindenért és mindenkinek.

Mert, mért?

Hát azért, mert Gáspár már három hete egyebet sem hall, mint az asszony nyikorgását egy kis esőért, ámbár a siránkozásból nyilvánvalóan nem lesz eső. Gáspár hallgatta, hallgatta. Hallgatta, mint a kőszent, avagy mint a beteg olasz. Nem tudom, hogy ez a „beteg olasz” hogy került a falu közmondásai közé, de köztudomású volt, hogy a beteg olasz nem szól egy szót sem s ebbe mindenki belenyugodott. Szóval Gáspár hallgatott. Csendesen ette az ebédet szénakaszáláskor (mennyeivel több lett volna ez is, ha kap egy kis esőt...) és nem szólt egy szót sem aratás alatt sem, pedig már nagyon unta háta mögött az asszony sopánkodását.

– Ocsút aratunk, meglássa... Aztán sehol egy felhő, mint a kendőm, akkora sem... Hogy az a Jó Isten is... Látja azt a kukoricát is?

Gáspár nem szólt. A verejték a hátán folyt le, a búza súlyosan döntötte nehéz fejét a kasza alá, a kukorica meg olyan volt, amilyen volt.

– A kukorica még ráér.

– Mire ér rá?

– Az esőre. Bírja még.

– Bírja, bírja, de meddig bírja?

Erre már nem volt válasz. Szerencsére kiértek a renddel és az ember megtörülte a homlokát és lecsapta a verejtéket, mint a gőzfürdőben. Szerencsére, mert ha az asszony még egyet szól, talán megfordul és elkaszálja az asszonyt is. Így azonban csak fújt

egy nagyot és visszaindult a tarlón, ami szinte lángot vetett a hőségtől.

– Meleg van – gondolta – de a búza szép.

Az asszony sietett a marokszedéssel, mert még mondanivalói voltak, de Gáspár ment, mint a gép és már csak ebédnél jutott idő a beszédre.

– A krumpli is ég. Megnéztem tegnap akkora szemek vannak alatta, mint a galagonya...

– Ehen – bólintott Gáspár, és estig nem szólt többet, de amikor összerakták a kepeket, elégedetten bólintott.

– Jó nehéz kévék.

– Majd ha zsákba látom – mondta és felnézett az alkonyi égbe, ami tiszta volt, mint a súrolt asztal.

– Hétfőn hordjuk – mondta Gáspár akkor este, mielőtt elfújta volna a lámpást.

És ez a hétfő ma van.

Éppen ma, hajnalok hajnalán, amikor olyan még az ég, mint a szürke pala és igazán nem lehet tudni, hogy borult-e hát, vagy csak az a denevérszín, amiről nem lehet tudni, hogy vemhes vagy nem vemhes.

Gáspár az udvaron nézi a tanácstalan eget és nem tudja. De a törköly megfelelően helyezkedett el a gyomrában és úgy eloltotta a dühös lángokat, mint valami jótékony olaj.

Lehet, hogy lesz eső, lehet, hogy nem lesz, de mindenképpen jó. Ha lesz, jó a kukoricának, ha nem lesz, lehet hordani a gabonát. Gáspár enyhe megelégedéssel simítja meg borostás állát, mert egy kövér esőcsepp esett a képére.

Ezek után bemegy, s azt mondja a homályban:

– Nem lesz eső. Hordhatunk...

– Ugye mondtam, hogy az a... Kisül minden... Se répa, se krumpli! ... A gabonának meg igazán nem ártott volna...

És kócosan, mérgesen kibújik az ágyból, de aztán megáll az öltözködésben.

Odakint zuhogva esik az eső.

Gáspár mosolyog – most már látni – és az asszony szeme szikrázik. Ezt is látni. Becsapták! Néznéz maga elé. Kellett az eső, hát itt van... de... mi van ezen nevetnivaló?

Szemét a méreg könnye futja el, aztán szinte szalad a konyhába és kétszer csattan a kamra zárja, a kulcsot meg a szoknyazsebbe csúsztatja.

– Majd adok én neked esőt... meg pálinkát – teszi hozzá még gondolatban, de nem megy be a szobába, mert tudja, hogy Gáspár nevet és ezt nem, ezt nem bírni ki.

(1957)

*

Megjelent az Új Emberben 1957. augusztus 4-én. Később A szív 1980. áprilisi számában. Tartalmazzák a Harangszó (1975), Búcsú (1979) és a Tűz mellett (2006) c. kötetek.